

Poslije gledam sitne i uporne rečenice kako prekrivaju do tada netaknuti prostor papira, kako se talože do samog ruba stranice. Ustaješ iz kreveta, širokog i starinskog. Iz kreveta? Ustaješ? Već si ustala? Ustaješ iz kreveta, širokog i starinskog, ustaješ iznenadno, naglim trzajem, noge se istovremeno spuštaju na pod. Na pod? Tabani osjećaju hladnoću poda. Iz poda izbija neugodna vlaga, odnekud poznata. Pričinja ti se da ju usisivaš, da se penje žilama kao voda koja okomito teče stapkom biljke sve do providnog vrška.

Upravo zato što su mogućnosti raznorodne da se nešto iskaže, a nešto ne, bjelina papira doima se područjem tajanstva i strogosti, a misao o tome da ti ove rečenice već čitaš ismijava vrijeme. Dok čitaš okružena si neospornim dokazima sadašnjosti tog trenutka: reže prolazeći automobil, ne obazireš se na strpljivo dosadni pisak telefona, netko te uporno doziva u kuhinju. Čitaš, dakle, i osjećaš ovaj trenutak jasno kao tvrdoću nepca pod jezikom, udišeš SADA, baš kao i ja dok ovo pišem. SADA, dodirujemo isti trenutak za različite krajeve. A dijeli nas vrijeme proteklo. Proteklo?

Izranjaš iz kreveta, blagog i dubokog, trzaj glave zatresao je kosu i ona je dodirнула zid. Neravni zid na kojem je uokvirena fotografija kockastih lica nekih starih ljudi koji su tada bili mladi. Fotografija je iskošena, pa glava žene izgleda kao da je naslonjena na muškarčevo rame, premda je potpuno odvojena i obrubljena bijelim velom. Veo u dugačkom luku pada s fotografije, preskače okvir puput čipkastog slapa i širi se hrapavim zidom kao mlječni bršljan. Ženikova kravata nije prava: naslikana je na debelom kartonu s tri hitra poteza. Sve to, međutim ti ne primijećuješ: oči te još peku od sna kao da su probodene iglicama. Jedino je promatran unutrašnjost te puste sobe, tvoja je glava okrenuta od zida a prema prozoru, prema voštanoj svjetlosti. Iako si još slijepa poslije naglog buđenja, s obje se ruke odguruješ od ruba kreveta i gotovo padaš posrnuvši preko okruglog saga. Gotovo si pala, ali si, ponosena posrtanjem, naprosto zaplivala prema mjesečini.

Odvađa nas neko proteklo vrijeme, vrijeme bez graničnika, vrijeme koje nitko neće nikada strpati u kućišta sata, vrijeme koje jest i koje nije, jer vidim: ti upravo čitaš tekst koji mi izlazi ispod prstiju. Rečenica gladno ždrene bjelinu i tako pribavlja dokaz o tvome prisustvu: oči su ti već širom otvorene i klize polako, zastajkujući i vraćajući se povremeno na već pročitana mjesta. Već pročitana? Miesta?

divna isabel somogy

tanja kovač

TANJA KOVAČ vrlo je mlada autorica čije su priče and oči vrlo okay točka (E.P.)

KAJA

U polutama, raskrečenih ruku i nogu, ležala je Kaja poput zaboravljenog slatkiša na novogodišnjem drvčetu. Strop je padao u pogled, mutan, prošaran mrljama vlage isprepletenih žilica kao i teleće moždine. Čitava je soba stajala napeta kao strelica u paničnu iščekivanja, i jedino je kroz prozor dopirala svjetlost s ulice i bacala s Kaje na zid sjenu nepregledna oblika. Kaja se ogleda na zidu i pomisli: TO SAM. Sjena je žmigala u ritmu ulice i groteskno prenosila i najmanji Kajin pokret na požutio paño zida. Ona stane prstima plesti igru sjena govoreći pri tom: — Lagao je. Gad. I sve laže, lažac.

Riječi su ostavljale obilježenu misao poput konjskog kopita u mokru pijesku. Zar je moguće da je previdjela zabludu? To je prenerazi. Ona sklopi ruke kao da moli i okrenu se nasporn vratu očekujući. On uđe. Kaja osta tiha još trenutak, a zatim otvori oči:

- Lažeš li?
- Ne.
- Znam te. Smrdiš.
- Kaja, čist sam.
- Gade.

Trbuh se lagano diže i spušta, siva isprana spavačica priljepila se uz njega kao da se nisi izlegla iz bahtlastog kreveta, nego iz te plastične vode pod mojim nožnim palcem. Jednom rukom si obrllila vrat, obnažena mišića priljubila se uz obraz. Pramen tvoje kose podrtava među rebrenicama kao da mjesečina puše. Mjesečina koja je preko tvoga lica izlijepila duguljaste paralelne trake, prekinute zamjetnim pomicanjem nozdruva i oštrom linijom prkosnih usta. Uska srebrenasta stepenica zaoblila se preko čela i spuznula ka obrvi. Na njenom kraju kresnulo je oko, kao zaljuljani privjesak na lančiću. Ti zaista imaš izvjesnu prednost: možeš čitati rečenice koje ja još nisam napisao. Meni još uvijek nije poznato kako će završiti to moje pisanje, tebi, naprotiv, postaje jasno. I upravo tako sporo kako ove rečenice teku uvlačeći te malo pomalo u svoje značenje, tako i ja na neki nedokučiv, polagan a neumoljiv, način ulazim u višeznačnost, tek u meni ispisane, priče. U tebi? Priče? Možda ležim okrenut na trbuh i ta se tvorna voda već podvukla podame. Da li se poostvaruje misao koju ti upućujem poput titravog i neizmjerne dugačkog pipka preko valovlja s bijelim krijestama od razmrvljenog stiropora. I više ništa nije sigurno i nije važno kako je moglo biti.

Je li poznato što se dogodilo? Što se zapravo dogodilo? Što se doista dogodilo? Što je to što se događa? Kome je poznato? Tebi? Meni?

Nezapisana mjesta leže porazbacana uokolo: Bjelilo stisnuto između tamnih rečenica. Zapravo, koliko je ovih linija, tankih i oštrih, toliko je i mojih zastajkivanja: zaustavim se, recimo, pa zapalim cigaretu i gledam, na primjer, u hrapavi zid. Kroz prozor ili u zid? A papir čeka. Jesam li time zadržao neku ogradu od tebe: jer ti, dok čitajući slijedš njihov neprekinuti poredak, i ne znaš na kojim su to mjestima, iza kojih rečenica, bile moje stanke. Ili možda možeš pogoditi? Pogoditi? Možda? Pripadaju li meni ovi pokreti, te riječi, ne prepoznajem oblik svoje ruke, zvuk svoga glasa. Vani je mrak. Mora biti mrak. Pod grlom mi se nakupila grudvica tjeskobe i ja, oko nje sklupčan, ležim u dnu tvog ogromnog kreveta. Veo mi je već prekrpio glavu i još uvijek raste. Ti si otišla prema prozoru. Čuo sam tvoje hladne, mekane korake. Moja se glava tare s tvojim otiskom na jastuku. Jezikom mogu napipati vlažnu toplinu koja iz njega izbija. Kote se i kevuć male sumnje.

I izvjesno je: tvoja je prisutnost nikada nije zbila i učinilo mi se kao da je to bilo beskrajno davno.

naranči, ode. Piljarica mu se iskezi u crno odijelo.

Prostire se tržnica. Ljudi bjesne, urliču, kretanjama stvaraju valovitu bujicu; hirovito uviranjje i izviranje mnoštva, lepet ruku, grabež, svrabež, psovka, vika — nedjeljom ujutro. Jedan se zalutali val propeo divlji poput konja, a onda su izronile ruke, besramne, bijele, hladne i u rukavicama pružajući se i spuštajući svoj grčevit stisak na svježe naranče, cijediš im znoj ispod pazuha, a zatim ih ostaviš da vise o užetu prostrtog.

Nokti štipaju, pipaju, bodu, ruju novčanice po džepovima, a zatim, tu je i piramidalna prostrtirka kelja, mladog i zelenog u kutu. A ljudstvo čeprka listiće, traži blato i zarazne bube, po kelju, u kelju, u rotkvici, otvaraju im čeljust, zaviruju u zube, a onda — pošto kila?

Bilje se rasulo po podu i tezgama, dok oko njeg plešu trbusi, masni i debeli, s nabrekli pupcima i pipkaju ga za glavicu da odrede godišnjak. A pri tom pohotljivi pipci apetita škakljaju želudac iznutra, u okruglim praznim tanjurima što ih je čovječanstvo zakopčalo ispod kariranih košulja. I zakopčavši svoju zdjelu srama i debljine, nahrungilo je ljudstvo božje preskačući stupove, i plotove, rušeci suncobrane i šutajući nogom izglednjela psa (svakom svoje, pa i njemu njegova glatka riba u uho), a on se, pošto su ga šutnuli pravo pod težu s narančama, razvukao tamo i mrokro dugo, dugo, dugo.

Pride gospoda, vrlo krasnom kretnjom izvadi novčanicu i reče:

— 60?

— Ne — odgovori piljarica.

ROTKVICE

Čučnuo si u vrt i čupao rotkvice za doručak. Zatim si odrezao listove i isprao zemlju. Najzad si potajno najveću strpao u usta. Svježe oprane stavio si ih na stol, spjeo si i ja sam rekla:

— Volim te.

Samo si bacio pogled, negdje u predjelu grudi, i nisi rekao ništa. Upro si nogama o daske poda, stavio ruke u kosu i stao prstima kovrčati uvojke. Ispekla sam ti dva jaja, a one si rotkvice ionako pojeo sam. Stajala sam do stola, gledala te kako jedeš i rekla sam:

— Volim te.

Zatim si plazio pogledom po stropu, ugledao muhu, skočio na noge i jednim udarcem novina napravio fleku na zidu. I ja sam rekla:

— Napravio si fleku, a one si rotkvice ionako pojeo sam. Ali ja te ipak volim.

DIVNA ISABEL SOMOGY

Dan je bio ružičast, sunce mi je ulazilo u oči, stisnula sam kapke, a iza njih su mi iskrile ružičaste točke. Bila je nedjelja popodne i ljudi su ljepili plakate za koncert idućeg tjedna. Prišla sam, gurnula glavu u plakat i rekla:

— Divna Isabel Somogy

Netko je nagnuo glavu preko mog ramena i rekao:

— Divna Isabel Somogy

Odjednom, stvorilo se mnoštvo prolaznika oko mene i svi su govorili:

— Divna Isabel Somogy

I onda to više nije bio govor, prerastao je u mrmljanje, a zatim u pjesmu punu divljenja:

— Diiiiivna Isaabeeel Soomooogy

Onda je došao klinac i rekao isto i počeo odljepljivati plakat sa zida. Neki ga je muškarac uzeo na leđa i tako je, šetajući s kincem piška-lonca po ulicama, krenula povorka Isabelinih obožavatelja. Klinac je raširio plakat u rukama i držao ga visoko iznad glave. Uostalom, svatko ima svoju zastavu. Krenula sam za povorkom i kad smo prošli pola grada jako sam se umorila, a i ljudi je bilo sve više, pa je nastala sveopća zbrka. A klinac je i dalje bio glavni. Izašla sam iz povorke i pustila ih da produ, kad me zaustavi jedan od posljednjih. Stao je ispred mene na gotovs:

— Reci?!!

— Divna Isabel Somogy

NE

Gospodin vrlo lijepom kretnjom stavi novčanicu na stol i reče:

— 60?

— Ne — odgovori piljarica.

Gospodin vrlo lijepom kretnjom pokupi novčanicu i, ostavljajući za petama brdo debelih